

כיצד כבש

גדוד צנחנים

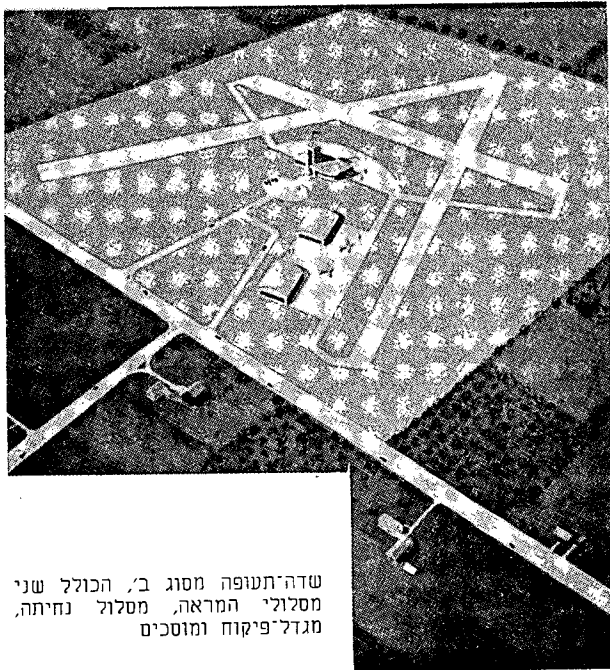
שדה תעופה

לקח חרגיל

ראים אנו, איפוא, כי לרשותו של מפקד הגדוד נותר זמן מועט; והרי בפרק-זמן זה צריך היה לעשות עבודה רבה בקשר לתכנון המבצע ולבצע מסע-התקרבות ארוך, יחסית, מאזור הצניחה אל היעד — כ־20—18 ק"מ. במצב זה, כל רגע היה יקר.

בין המסקנות שקבעו בתכנון הכריעה המסקנה הבאה: הגדוד יצטרך לפעול בעומק מערך האויב — ובאופן עצמאי. בציר התנועה לעבר שדה התעופה לא נתגלו כוחות ניכרים של האויב. שיערו, כי בישובים כפר חרגול, כפר זיקית, אגמון וכפר פרפר נמצאים כוחות מעטים. בשדה התעופה עצמו אוכן כוח-אבטחה בעצמה של עד שתי פלוגות. מוצבי-ההגנה והעמדות שבאזור-הגניזה אל שדה התעופה לא היו תפוסים בידי האויב.

לכאורה, לא היה בכל אלה כדי לעורר דאגה מיוחדת. ברם, שתי דרכי-רוחב, שחצו את נתיב התקדמותו של הגדוד בכיוון מערב-מזרח, אפשרו לאויב לפעול בכל שעה נגד כל כוח שצנח. על-כן הוחלט לסייר מראש, ובהקפדה יתרה, את אזור הפעולה — ולשלוח כוח-הסימה מזורחת לאגמון — כיון שחזו אפשרות של הימצאות עתודות אויב בישוב הגדול-למדי ברוש. היעד עצמו — שדה התעופה — חייב אף הוא עריכת סיור נוסף; שכן קשה היה להסביר מדוע יעד כה חשוב מוגן בכוח קטן-יחסית. שמא הגנת האויב לא התגלתה דיה? ואולי ישנן ברשותו באזור זה עתודות ניידות של הגנה-בפני-נחיתות, היכולות לתגבר במהירות את חיל-המצב של שדה-התעופה?

שדה-תעופה מסוג ב', הכולל שני מסלולי המראה, מסלול נחיתה, מגדל-פיקוח ומחסנים

כונתו של מפקד הגדוד היתה: לאחר שיצנח הגדוד דרום-מערבית לכפר-חרגול, ינוע אל היעד בנתיב יער אלון-אגמון — גבעה 240.1. עם הגיע הכוח לקצה הצפוני של אגמון, יפנה פלוגה אחת לעבר הישוב אשוח לעקיפת היעד ממזרח. את שדה התעופה יתקוף משלושה כיוונים: בכוח עיקרי — מדרום, ובכוחות משנה — ממזרח וממערב. את המטוסים ואת

שימת גדוד הצנחנים — שכללה מסע-התקרבות בן עשרות קילומטרים ממקום הצניחה, כדי לכבוש שדה תעופה של "האויב" ולהשמיד את מתקניו — נמסרה לידיעת הקצינים זמן-מה לפני יום ה"ע".

בשלב ההכנה למבצע נעשתה בגדוד עבודה רבה לקראת מילוי המשימה: כל יחידות-המשנה ערכו תרגולות מאומצות — תחילה בנפרד, ואח"כ במשולב במסגרת הגדוד, תוך תרגול שיתוף-הפעולה בינו לבין יחידות-משנה מסייעות. כיון שאופים של המתקנים הטכניים של שדה-התעופה לא היה מוכר היטב למפקדת הגדוד, אומנו הפלוגות על מערכת מתקנים (על שולחן-חול ובאמצעים דומים), שכללה דגמים הקיימים כמעט בכל שדה-תעופה. כל פלוגת-צנחנים תורגלה, תחילה, באור-חות-פעולה שונים בנפרד, ורק לאחר מכן עברה לתרגול במסגרת גדודית. בשלב-ההכנה הקדיש מפקד הגדוד זמן רב ללימוד בעיות תחזוקה, שהן מן המסובכות בלחימה בעומק מערך האויב. וזאת לדעת — יש לפתור את בעיות התחזוקה ולקיים את ההכנות הדרושות עוד לפני שפותחים בפועל במבצע שכזה. ב־10 במאי, שעה 1200, הוטלה על גדוד הצנחנים המשימה: לכידת שדה תעופה. וזו לשונה של הפקודה:

"לאחר צניחה באזור יער אלון, על הגדוד להתקדם אל אזור כפר פרפר, לתפוס את שדה התעופה ולהשמיד את המטוסים, המטה, המתקנים והמחסנים.

תחילת הצנחת הכוחות — בשעה 101900. שעת ה"ש" (התקפת שדה התעופה) — 110400. הגדוד יסתייע בפלוגת תותחים-מתנייעים קלים, במחלקת-הנדסה ובכיתת סיור כימירדיו-אקטיבי".

המתקנים שבשדה התעופה ישמיד, תוך כדי ההסתערות, באש כל כלי-הנשק. לאחר לכידת היעד — יפוצץ את כל המתקנים החשובים בו. משבוצעה המשימה, יסוג הגדוד אל היער — 8 ק"מ דרום-מערבית לכפר פרפר.

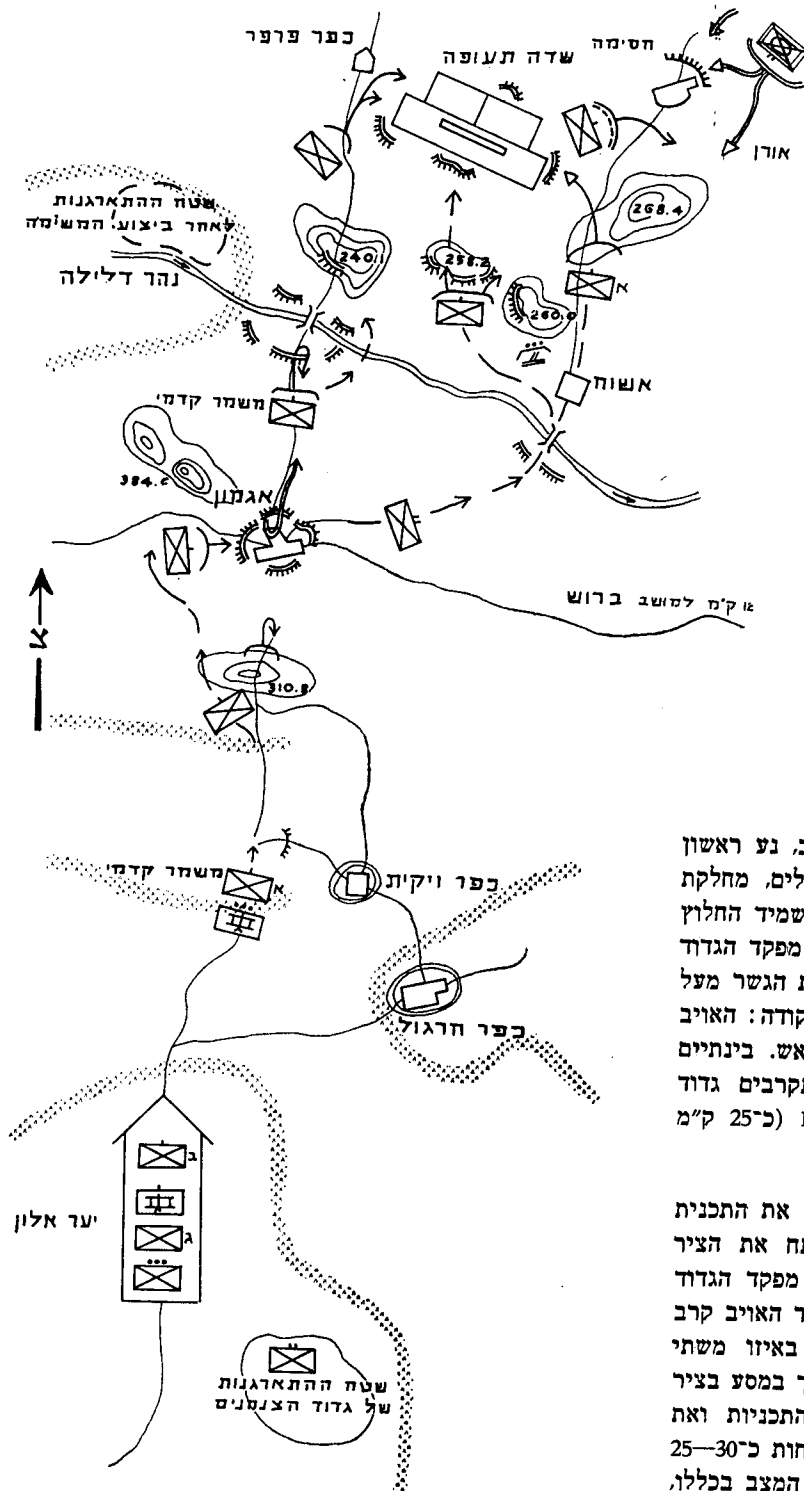
היעדר נתונים מלאים על אופיה של הגנת שדה התעופה לא אפשר הטלת משימות מפורטות על יחידות-המשנה. עד שעת ה"ש, במשך מסע-ההתקרבות הארוך, יכול היה המצב עצמו להשתנות — משום כך לא קבע המג"ד לפלוגות — נוסף על מקומן בשדרת-המסע של הגדוד ועל אמצעי-תגבור שניתנו להן — אלא את כיווני התקפתן ויעדים עיקריים שהכרחי היה ללכדם במהלך הקרב. המשימה של השמדת המטוסים היתה משימה לכולם.

1 שעה 2115 הושלמה צניחת הכוחות בהצלחה. לאחר התארגנות קצרה ביער אלון, נערך הגדוד בשדרת-מסע (ראה מרשם). בשעה 2300 ניתנה הפקודה: "נוע".

תוך-אבטחה מכיוון כפר זיקית, בו חנה כוח-אויב, נע ראשון החלוץ (פלוגה א', מחלקת תותחים-מתניעים קלים, מחלקת מרגמות ומחלקת הנדסה). באזור גבעה 310.8 השמיד החלוץ מארב אויב, והמשיך אחר-זאת בתנועתו צפונה. מפקד הגדוד הורה עתה באלחוט לחלוץ לתפוס ללא שהות את הגשר מעל נהר דלילה. אך החלוץ לא הצליח למלא את הפקודה: האויב הספיק להקדימו ולהתבסס בעמדות שהוכנו מראש. בינתיים הודיע קצין-מודיעין של הגדוד, כי נעים ומתקרבים גדוד רגלים ממונע 5 ר"ט טנקים של האויב מכיוון זית (כ-25 ק"מ צפונה לאורן).

המצב הסתבך, איפוא, למדי. כדי להוציא לפועל את התכנית המקורית היה צורך להפעיל כוח נוסף, שיפתח את הציר המוליך לעבר היעד. נוכח המצב שנוצר, עמד מפקד הגדוד בפני בעיה קשה. גורם הזמן היה מכריע, כי גדוד האויב קרב והלך לשדה התעופה. המג"ד נאלץ להחליט באיזו משתי האפשרויות לבחור: לתקוף את הגשר — ולהמשיך במסע בציר המתוכנן, כשכל הפלוגות יודעות היטב את התכניות ואת משימותיהן (לשם כיבוש הגשר היו דרושות לפחות כ-25—30 דקות), או לחפש פתרון אחר. לאחר שבחן את המצב בכללו, מצא המג"ד, כי האויב טרם הספיק לארגן הגנה על הגשר האחר, כ-2 ק"מ דרומה לשוב אשוח. ניתן היה, איפוא, להגיע בכוחות העיקריים אל היעד ולתקפו מכיוון דרום-מזרח, תוך תנועה וללא התארגנות-מוקדמת; ובמקרה זה, אפשר היה גם לראות מראש את הצורך להקים צפונית לאורן חסימה, ולבלום באמצעותה את שדרת האויב המתקרבת מכיוון זית.

המפקד החליט לפעול בדרך השנייה. פלוגה שהוסעה על רכב התותחים-המתניעים זינקה במהירות אל הגשר שמדרום

מרשם הקרב

לאשוח, השתלטה עליו, השמידה את כוח האבטחה שלו והחלה מתקדמת במהירות לעבר אורן. בעקבותיה נעו שאר יחידות-המשנה של הגדוד — פרט לפלוגה ב', עליה הטיל מפקד הגדוד לכבוש, בהתקפה מחדשת, את הגשר מצפון לאגמון, לתפוס את גבעה 240.1 — ובלי להשתהות שם, לתקוף את שדה התעופה מצד דרום-מערב.

אל הקצה הצפוני של השדה, פוצצה הפלוגה מוסכי מטוסים ושני מטוסים.

באותו זמן, כבר כבשה פלוגה ב' את גבעה 240.1, והתכוננה לתקוף את מחסני הדלק והתחמושת שבקצהו הדרום-מערבי של שדה-התעופה.

הפלוגות הסתערו בתבניות-קרב שונות — בהתאם למצב. שעה 0520 — הקרב כמעט הגיע לסיומו. הגדוד כמעט השלים כבר את כיבוש שדה התעופה. לפתע דיוח מפקד פלוגה א', כי כוח של האויב בעצמה של כ-2 מחלקות חי"ר ו-2 טנקים — שעלה על המארב אשר מצפון לאורן — הושמד כמעט בשל-מות. אך במרחק של 2—1.5 ק"מ צפונית למקום זה החלו מתפרסות, בחיפוי טנקים, כ-2 פלוגות חי"ר של האויב, במגמה לערוך התקפת-נגד; וממערב לשוב זה התאמצו כשתי מחלקות-רגלים להבקיע דרך בערוץ עמוק אל שדה התעופה. נוצר מצב מסוכן — האויב עלול היה לעקוף את הגדוד ולתקפו מעורפו.

מפקד הגדוד נקט מיד צעדים דרושים: פקד על עתודות (מחלקת חי"ר ומחלקת תותחים-מתנייעים) להיערך להגנה במדרוני-הצפון של גבעה 268.4 — ולא להניח לאויב לפרוץ מכיוון גבעות 268.4 ו-258.2. על פלוגה א', המוגברת בסוללת תותחים-מתנייעים (פחות מחלקה), פקד לתקוף את האויב התקפת-נגד באגפו — ולא לצו לעבור להגנה; וזאת — כדי להרויח זמן להשלמת משימות ההשמדה והחבלה בשדה-התעופה, ובשביל הנסיגה לאחור-מכן. פלוגה א' מילאה בהצלחה את תפקידה וסייעה לביצוע מוצלח של המשימה הכללית של הגדוד. פלוגות ב' וג' סייעו את פיצוץ המתקנים הנותרים בשדה התעופה (תחנת-כוח, מערכת הספקת-מים ועוד). יחידות הגדוד החלו לסגת אל אזור ההתארגנות — לעבר היער דרום-מערבית לכפר פרפר. נסיגת הגדוד אובטחה על-ידי פלוגה ג'.

סיכומו של דבר: המשימה בוצעה בהצלחה גמורה.

את עמדת הפיקוד שלו קבע מפקד הגדוד סמוך לתל שנמצא כ-600 מ' דרום-מערבית לגבעה 260.0; ממנה ניתן היה לצפות היטב על-פני אזור-הגישה אל שדה-התעופה. עתה פרט מפקד הגדוד — באלחוט — את המשימות לפקודיו:

● פלוגה א' ועוד סוללת תותחים-מתנייעים קלים ועוד מחלקת תול"ר תתקוף מכיוון גבעה 268.4 ובית-האבן ותשמיד את תחנת-הכוח ויעדים אחרים שבחלק הצפון-מזרחי של שדה התעופה. הפלוגה תקצה כוח (מחלקת צנחנים ומחלקת תול"ר) לכיבוש הישוב אורן ותקים חסימה בקצהו הצפוני.

● פלוגה ג' (פחות מחלקה) ועוד סוללת תותחים-מתנייעים (פחות מחלקה) תתקוף מכיוון גבעה 258.2 ותכבוש את מגדל-הפיקוח ומתקני-שירות אחרים, וכן את תחנת השידור שבחלקו הדרום-מזרחי של שדה התעופה. כאמור לעיל — השמדת מטוסים היתה משימת-היסוד לכל.

● מחלקת המרגמות — תשתק את האויב במוצבים שבגבעות 260.0 ו-258.2, ולאחר מכן תסייע לפלוגה ב'.

● מחלקת הפלסים תנוע בעקבות פלוגה ג', בכוננות לפוצץ את מתקני הביטון ומתקנים תת-קרקעיים.

הגיעה השעה 110430. היחידות התפרסו בתבניות-קרב ותקפו את יעדיהן באופן עצמאי. לא נקבע אות אחיד לכל הכוחות לביצוע ההתקפה; מפקדי הכוחות היו צריכים לפעול לפי יוזמתם-הם.

פלוגה א' — לאחר שהשמדה את תחנת-הכוח בגבעה 268.4, המשיכה בהתקדמות מהירה לעבר שדה התעופה. בדרך אל יעדה הפילו חיילי הפלוגה — באש-מקלעים — מטוסים בשעת המראתם; הם הרסו בצפון שדה התעופה מרכז-קשר, מוצב פיקוד ומספר כלי רכב.

פלוגה ג' — הגיעה במהירות אל מסלולי-ההמראה והנחיתה, והשמדה בהם ארבעה מטוסים. כמורכן חיבלה במגדל-הפיקוח, בתחנה מטאורולוגית ובבנייני-עזר אחרים; לבסוף, בהגיעה